

جو دره (*Hordeum spontaneum*)

جودره تک لپه، نازک برگ و گیاهی یک ساله از خانواده گرامینه (Poaceae) می باشد. از طریق بذر تکثیر می شود. ساقه جودره علفی (ماشوره ای) که ارتفاع آن تقریباً بلندتر از گندم می باشد. مقاومت به سرما و خشکی جودره در مرحله جوانه زنی تا ظهور برگ های اولیه از گندم بیشتر است. جودره یکی از مشکل سازترین علفهای هرز گندم در ایران محسوب می شود و در حال حاضر باعث تهدید پایداری تولید گندم در کشور شده است. از جمله علف کش هایی که می توان برای کنترل این علف هرز توصیه کرد، سولفوسولفورون و سولفوسولفورون + مت سولفورون (توتال) می باشد.

خونی واش - علف خونی (*Phalaris minor*)

خونی واش یا فالاریس گیاهی تک لپه، نازک برگ، علفی، یکساله از خانواده گرامینه (Poaceae) می باشد که توسط بذر تکثیر می یابد. با ساقه‌هایی به ارتفاع ۳۰ تا ۱۳۰ سانتی‌متر توخالی و ایستاده یا خمیده دارای انشعابات می باشد که از قاعده آن سرچشمه گرفته است. برگ‌ها صاف، باریک، نوک‌تیز، تقریباً سبز متمایل به آبی و به طول ۳۰ سانتی‌متر هستند. گل‌آذین خونی واش خوشه ای مرکب، کوتاه، کلفت و استوانه ای به درازای ۳-۸ سانتی متر که سنبلچه های آن بطور فشرده روی هم قرار دارند. به خاطر خروج شیرابه ای به رنگ قرمز از ساقه تعدادی از گونه های این گیاه در مرحله گیاهچه ای در اثر فشرده شدن بین دو انگشت، به آن خونی واش یا علف خونی گویند. علف خونی از علف های هرز مهم مزارع گندم، جو، یونجه زارهای جوان و سایر گیاهان زراعی و مرتعی است.

قاشق واش (*Alisma plantago - aquatica*)

بارهنگ آبی یا قاشق واش علفی تک لپه و ایستا از خانواده تیرکمان آبی (Alismataceae) که توسط بذر و پیاز تکثیر می‌یابد. اغلب چند ساله و به ندرت یک ساله است. ساقه‌های گل‌دهنده آن به ارتفاع ۴۰ تا ۱۵۰ سانتی‌متر دارای انشعابات متعدد، فاقد برگ و محکم هستند. برگ‌ها در قاعده گیاه قلبی شکل با انتهای نیزه ای به طول ۱۰ تا ۲۵ سانتی‌متر و پهنای ۷ تا ۱۰ سانتی‌متر، گل‌آذین پانیکول، دارای گل‌های تک جنسی و هر گل دارای سه گلبرگ سفید است. این گیاه اغلب به عنوان علف هرز در مزارع برنج مطرح است و با علفکش بوتاکلر قابل کنترل است. در زراعت‌های دیگر می‌توان از سموم 2و4-D و بنتازون نیز استفاده کرد.

گلرنگ وحشی (*Carthamus oxyacanthous*)

علف هرزی یکساله، ایستا و خاردار از خانواده کاسنی (Composite) که از طریق بذر تکثیر می‌شود، ساقه‌های آن ساده به ارتفاع ۲۰ تا ۹۰ سانتی‌متر و دارای شاخه‌هایی کوتاه در نیمه فوقانی ساقه است. برگ‌های قاعده‌ای (روزتی) به طول بیست سانتی‌متر، لوب‌دار و دارای بریدگی‌هایی عمیق که در انتهای هر لوب یک خار کوتاه وجود دارد. برگ‌های ساقه‌ای تقریباً ساقه آغوش، متناوب، خمیده و دارای خارهای ستبر زرد رنگ و رگبرگ‌های برجسته می‌باشد. گل‌آذین کلاپرک با گل‌های زرد رنگ که بصورت منفرد در انتهای هر انشعاب قرار دارد. در مزارع و زمین‌های بایر بخش زیادی از خاک را پوشانده و خسارت می‌زند. این گیاه حتی پس از خشک شدن نیز در مزرعه باقی می‌ماند. بهتر است قبل از اینکه گیاه به مرحله گلدهی برسد به روش شیمیایی و با استفاده از یک سم تماسی آن را کنترل نمود.

درمنه (*Artemisia annua*)

درمنه یا گندواش گیاهی یکساله و ایستا از خانواده کاسنی (Composite) که توسط بذر تکثیر می‌یابد. ساقه‌ها به ارتفاع ۵۰ تا ۱۵۰ سانتی‌متر صاف و در انتها منشعب است. برگ‌های پائینی و میانی ساقه بزرگتر، متناوب و سه قسمتی می‌باشند که هر قسمت آن دارای دندانه است. برگ‌های بالائی کوچکتر و ساده هستند. گل‌آذین بصورت کلاپرک عریض، در قسمت بالا با آرایش پانیکول، کروی شکل و دارای تعداد زیادی گل است. علف هرز درمنه می‌تواند تا یک میلیون بذر تولید کند.

همیشه بهار (*Calendula arvensis*)

گیاهی علفی یک ساله از خانواده کاسنی (Composite) با بذر تکثیر می شود. ساقه ها به طول ۲۰ تا ۵۰ سانتی متر ولی زیاد منشعب می باشد. در انواع پاکوتاه در باغچه استفاده می شوند. برگ های پایینی برگهایی ساده بیضوی، دراز، پوشیده از کرک، با کناره های موجدار برگ های بالایی تخم مرغی تا نيزه ای و بدون دندانه معمولاً ساقه را محصور نموده تا راس ساقه ادامه دارند. گل آذین این گیاه کلاپرک است که تا بیش از ۱۰ سانتی متر پهنا دارد. گل ها رنگ های متفاوت از زرد کم رنگ تا نارنجی دارند.

مریم گلی (*Salvia officinalis*)

مریم گلی گیاهی علفی، چند ساله از تیره نعنائیان (*Labiatae*) می باشد. ساقه این گیاه راست و دارای انشعابات فراوان به ارتفاع حدود ۵۰ سانتی متر و پوشیده از کرک های انبوه و خاکستری رنگ می باشد. مریم گلی توسط بذر و ریشه توانایی تکثیر دارد. برگهای آن بلند و نیزه ای شکل می باشند. برگهای پایینی دارای دمبرگ بلند هستند، در حالی که برگهای قسمت فوقانی ساقه، دمبرگ کوتاهی دارند کلاً برگها نیز کرکدارند. در قسمت فوقانی ساقه ها گل های این گیاه به رنگ آبی مایل به بنفش بصورت مجتمع معمولاً در تابستان سال دوم ظاهر می شود.

گل زبان در قفا (*Delphinium consolida* L.)

زبان در قفا گونه ای یک ساله از تیره آلاله (*Ranunculaceae*) که توسط بذر تکثیر می یابد، با ارتفاع ساقه حداکثر ۵۰ سانتی متر و انشعابات متعدد است. برگها نازک و نوک تیز، در قسمت پایین گیاه دمبرگ بلندی دارند، در حالی که در قسمت های بالایی آن فاقد دمبرگ هستند. گل آذین خوشه ای و دارای تعداد کمی گل است و گلها به رنگ آبی متمایل به بنفش دیده می شوند. زبان در قفا در محصولات زمستانه و مزارع غلات به عنوان علف هرز ظاهر می شود. یکی از سمومی که برای کنترل زبان در قفا استفاده می شود، توفوردی است.

گل راعی (*Hypericum perforatum*)

گل راعی یا علف چای گیاهی دو لپه، ایستا و چند ساله از خانواده گل راعی (*Hypericaceae*) است. ارتفاع ساقه آن بین ۳۰ تا ۱۵۰ سانتی متر و به تعداد زیاد و منشعب است. دارای برگ‌های متقابل، بیضوی و دراز، گلها به رنگ زرد زیبا، دارای پنج گلبرگ و به تعداد زیاد می‌باشد. گل راعی اگر چه در زمین های بایر و حاشیه جاده‌ها می‌-روید، ولی علف هرز اختصاصی مزارع چای شمال محسوب می‌شود.

خلر (*Lathyrus latifolius*)

گیاهی یکساله از خانواده بقولات (*Leguminosae*) است. بوته آن دارای وضعیتی پر شاخ و برگ و به رنگ سبز روشن است و ساقه آن پیچنده و ضعیف، چهار گوش، دارای طولی بین ۵۰ تا ۱۷۰ سانتی متر، در قسمت بالاتر به دو یا سه شاخه کوچک منشعب می‌شود. ساقه‌ها به علت طویل و ظریف بودن حالت خوابیدگی دارد. خلر دارای برگهای نسبتاً بزرگی با یک جفت برگچه بلند و باریک بوده که در انتها به پیچک منتهی می‌شود و تمام گیاه پوشیده از کرک است. رنگ گل‌ها بیشتر بنفش، آبی، قرمز و صورتی بوده و رنگ گلبرگها به طرف دمگل سفید و شیری رنگ می‌شود. این گیاه بوسیله بذر تکثیر می‌یابد.

دارواش (*Viscum album* L.)

دارواش علف هرزی تک لپه‌ای از تیره (Viscaceae) می‌باشد. این گیاه انگل درختان است ولی به آنها خسارت زیادی وارد نمی‌کند. دارواش به علت داشتن سبزینه و توانایی فتوسنتز، نیمه انگلی محسوب می‌شود. این گونه دارای برگ‌های همیشه سبز، چرمی، گوشتی و به شکل قایق می‌باشد. دارواش به صورت تک پایه (ماده یا نر) و پس از چهار تا شش سال تولید گل می‌نماید، بعد از گل‌دهی شاخه‌های نر می‌میرند ولی شاخه‌های ماده پس از آنکه دانه آزاد شد، می‌میرند، میوه آن گرد، سفید روشن (شبیه مروارید) و درشت است. دارواش فاقد ریشه بوده و روی گیاه میزبان مستقر شده و برای صعود از اندام‌های درختان بهره می‌گیرد، آب و مواد غذایی مورد نیاز خود را که در واقع خود باید از خاک تأمین نماید، از شیر خام میزبان استحصال می‌نماید. با جذب آب و مواد غذایی به وسیله دارواش، آن قسمت از ساقه که بالاتر از نقطه آلودگی قرار گرفته به مرور ضعیف شده و خشک می‌شود. این گیاه نیمه انگل در موقع جوانه زدن تولید سمی می‌کند، که بر روی گل‌هایی روی آوندها تأثیر کرده و شاخه‌های آن را می‌خشکاند که اغلب روی درختان و درختچه‌های جنگلی می‌روید. میزبان‌های دارواش خیلی زیاد و در حدود ۱۱۸ گونه درخت و درختچه هستند. در جنگل‌های شمال ایران و کردستان اغلب روی درختان جنگلی مانند ممرز، ملج، انجیلی، زالزالک و بعضی درختان میوه از قبیل سیب، گلابی، زردآلود و بادام دیده می‌شود.

شاهافسر زرد (*Melilotus officinalis* L.)

شاهافسر زرد یا یونجه زرد گیاهی دولپه از خانواده بقولات (*Leguminosae*) است و توسط بذر تکثیر می‌یابد. ارتفاع آن گاهی به بیش از ۱۰۰ سانتی‌متر می‌رسد. بخش‌های بالایی آن کرک‌دار، برگ‌ها مرکب و شامل سه برگچه بلند و کشیده با حاشیه ای دندانه‌دار است. این گیاه دارای ریشه‌های عمیق است. گل‌آذین خوشه، به طول ۴ تا ۱۰ سانتی‌متر یا بیشتر که شامل ۳۰ تا ۷۰ گل زرد رنگ می‌باشد. حاشیه مزارع، جاده‌ها و کانال‌های آبیاری، مزارع غلات، باغ‌ها و زمین‌های بایر از مهمترین مناطقی است که این علف هرز در آنجا می‌روید. گیاه مذکور بعنوان علوفه مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی مصرف زیاد آن بدلیل وجود کومارین می‌تواند موجب مسمومیت در دام‌ها گردد.

بارهنگ کاردی (*Plantago lanceolata*)

بارهنگ سرنیزه ای یا کاردی بزرگ علف هرزی است چندساله، از خانواده بارهنگ (*Plantaginaceae*) که از طریق بذر یا جوانه‌هایی که از ریشه‌ها منشاء می‌گیرند، تکثیر می‌یابد. ساقه های گل‌دهنده این گیاه راست، بدون برگ و دارای انعطاف‌پذیری زیاد است، که تا حدود ۴۰ سانتی‌متر نیز می‌تواند رشد نماید. ساقه گل‌دهنده به سنبله متراکم با گل‌های سفید رنگ ختم می‌شود. برگها نیزه ای شکل، طویل و باریک و دارای ۳ تا ۷ رگبرگ برجسته و موازی در قاعده گیاه به صورت چمنی (روزت) قرار گرفته‌اند. ریشه‌های این گیاه افشان و سطحی، بادوام و شامل ریشه‌های فرعی ضعیف است. هر گیاه تا ۱۵۰۰ عدد بذر می‌تواند تولید کند.

گل قاصد (*Taraxacum officinale*)

گیاهی است چندساله از خانواده کاسنی (Composite) می باشد که تکثیر آن از طریق بذر و جوانه های ریشه است. دارای ریشه های اصلی زیرزمینی عمیق و ضخیم می باشد. برگهای این گیاه از قاعده بصورت روزت از یک نقطه منشعب شده و به طوقه متصل گردیده اند. ساقه و ریشه این گیاه پر از شیرابه سفید رنگ است. برگها بلند و باریک و دارای بریدگی های عمیق می باشد که در قسمت بریدگی نوک تیز می باشند. ساقه گل دهنده طویل و توخالی و مودار است. روی هر ساقه گل دهنده یک گل آذین بزرگ و زرد رنگ به وجود می آید. این گلها به وسیله براکت هایی پوشیده شده اند و مجموعاً قسمت سر را تشکیل می دهند. بذرها قهوه ای متمایل به زرد، باریک و دارای زوائد چتر مانند که به وسیله یک زائده قلاب مانند به بذر متصل می شوند. گل قاصد در بسیاری از مزارع گندم و جو و همچنین خاکهای مرطوب مراتع، چراگاه ها و پارکها یافت می شود.

ماشک گل خوشه ای (*Vicia villosa*)

علف هرزی یکساله و دولپه‌ای از خانواده بقولات (*Leguminosae*) می‌باشد و از طریق بذر تکثیر می‌گردد که به دلیل شباهت زیاد با گیاهان خانواده حبوبات در مزارع این خانواده مشکلات فراوان ایجاد می‌کند. ساقه‌های این گیاه حدود یک متر طول دارند. برگ مرکب این گیاه شامل برگچه‌هایی متقابل است که در انتهای برگ مرکب پیچکهایی وجود دارد. رنگ گل‌ها بنفش مایل به آبی و گل آذین آن خوشه ای است. ماشک گل خوشه ای علف هرز مزارع غلات، صیفی و علوفه می‌باشد.

چسبک (*Setaria viridis*)

علف هرزی نازک برگ، چهار کربنه و تک لپه یکساله از خانواده گرامینه (*Poaceae*) است که در کلیه مزارع به وفور یافت می‌شود. از طریق بذر تولید مثل می‌کند و دارای ریشه های افشان و سطحی بوده، ساقه های آن ایستاده یا خوابیده بطول ۸۰-۳۰ سانتیمتر است. برگها نوک تیز و در قسمت غلاف وحاشیه پهنک دارای موهای زبر می- باشد. سنبله‌ها متراکم و استوانه‌ای شکل و دارای تعداد زیادی ریشک است. مقاومت بذر این گیاه در برابر شرایط جوی زیاد است و می‌تواند پس از مدت طولانی جوانه بزند. چسبک از علفهای هرز مهم در مزارع ذرت، پنبه، چغندر قند، نیشکر، گندم و جو، زمین های بایر و حاشیه جاده ها می‌باشد. برای مبارزه با این علف می‌توان از سموم هالوکسی فوپ آرمیتیل و متری بوزین استفاده کرد.

علف شور (*Salsola iberica*)

گیاهی یک‌ساله، از خانواده چغندر (*Chenopodiaceae*) است. توسط بذر تکثیر می‌یابد. گیاهی ایستا، خشبی به ارتفاع ۱۵ تا ۱۵۰ سانتی‌متر با قاعده چوبی و قوی و ساقه‌های کاملاً راست که در قاعده گسترده می‌شوند و ظاهری درختچه‌ای دارد. برگ‌های این گیاه، متناوب، خطی تا سرنیزه‌ای شکل که در مراحل جوانی گوشتی و شبیه به سوزنی برگ‌ها هستند. طول این برگ‌ها ۱۰ تا ۴۰ میلی‌متر بوده و منتهی به خار هستند.

دم اسب (*Equisetum arvense* L.)

گیاهی چند ساله از تیره دم اسبیان (Equisetaceae) است. تکثیر این گیاه به کمک اسپور و ساقه‌های خزانده زیر زمینی صورت می‌گیرد. دم اسب دو نوع ساقه هوایی دارد، ساقه‌های میوه دهنده که حدود ۲۰ سانتی متر ارتفاع دارند، دیگری ساقه‌های برگ دار که پس از ساقه‌های میوه دهنده ظاهر می‌شوند و نسبت به آنها ارتفاع بیشتری دارند و کمی قطورتر است. همه آنها دارای برگهای کوچک رشد نکرده می‌باشند به طوری که ساقه هوایی آنها ظاهراً بدون برگ است ولی وقتی خوب دقت شود در گره‌ها و بندهای متعددی که ساقه دارد برگهای رشد نکرده‌ای به صورت فلسهای کوچک سیلیسی و لخت دیده می‌شود.

ماستونک (*Turgenia latifolia*)

ماستونک یا گیس چسبک علفی دولپه پهن برگ با دوره زندگی یکساله از تیره چتریان (*Apiaceae*) است. برای مبارزه با این علف هرز از گرانستار و ۴۰۲-D استفاده می‌شود.

